

Dansen in een kloostergang

Interview met theatermaakster
Lieke Benders

Anita Twaalfhoven

'Kloosterlingen fascineren mij mateloos', vertelt Lieke Benders. 'Ik ben bij hen op zoek gegaan naar waarden die verloren lijken te gaan: verstillings en onthechting. Daarvoor gaan mensen nu drie maanden op reis naar Nepal, terwijl de innerlijke rust die zij daar zoeken ook gewoon in je eigen achtertuin te vinden is.'

Lieke Benders, die in 2003 afstudeerde bij de Toneelacademie Maastricht, maakt onder meer religieus geïnspireerd theater op locatie. Zij is bezig met een locatieproject voor het komende Oerol Festival en eerder maakte zij voorstellingen binnen de muren van kloosters.

In Limburg groeide zij op met het geloof: 'In Sittard ging ik naar een katholieke basisschool, ik ben gedoopt en gevormd, dus ik ken het religieuze circuit. Mijn oma en moeder gingen weleens naar het klooster als retraite, om even tot rust te komen. Daar komt mijn nieuwsgierigheid uit voort. Ik vroeg me af: wat trekt hen hierin zo aan?'

Om inspiratie op te doen voor de locatievoorstelling *In Solido* woonde ze een week in een klooster en tijdens de tournee langs andere kloosters bleef ook het acteursteam er overnachten. 'In het begin twijfelde ik of ik het mijn acteurs wel kon aandoen. We aten in stilte en dan dacht ik: ze horen me kauwen, moet ik niet tóch iets leuks zeggen om de spanning te breken? Maar alleen door heel veel met de zusters op te trekken, kom je écht in hun beleving terecht en ga je begrijpen wat hen beweegt.'

Krachtige vrouwen

Wat viel haar op in het kloosterleven? 'De onderlinge verschillen zijn groot. Missiezusters zijn vaak krachtige vrouwen, die midden in het leven staan. Dit werk was vroeger ook een manier om niet te trouwen en eervol een avontuurlijk leven te leiden. De missiezusters imiteren gerust Michael Jackson, ze doen veel aan theater. De moeilijkste voorstelling was voor zestien slotzusters van de Eeuwigdurende Aanbidding, die sinds hun achttiende niet buiten de kloostermuren zijn geweest. Ze kijken geen televisie en lezen geen kranten. Het nieuws komt mondjesmaat binnen met de leveranciers van boodschappen. Door die afzondering zijn ze extreem gevoelig voor prikkels van buitenaf.'

Hoe kreeg zij het vertrouwen om bij hen op locatie een voorstelling te mogen maken? 'Ik was met zusters bevriend geraakt en zo kwam ik met hen in contact. Ze weten van mij dat het geen bevestiging is om theater in kloosters te maken. Zelf spelen ze ook theater, zwaar religieuze scènes, vaak mysteriespelen, waarvoor soms zelfs een speciale theatercel is ingericht. De observaties van het kloosterleven heb ik samengebond in mijn voorstellingen *Orante* (2005) en *In Solido* (2009).'

Hoe reageerde het publiek? 'Al bij binnenkomst in een klooster raken mensen beïnvloed. Het publiek krijgt een soort stilte over zich. Voor de een is dat ongemakkelijker dan voor de ander.'

Anita Twaalfhovenis hoofdredacteur van *Boekman*

Hoe keken de kloosterlingen zelf naar de voorstellingen? 'Ze vinden het lastig zichzelf hierin terug te zien. "Zo streng zijn wij toch niet?", zeiden enkele zusters. Een van de spannendste scènes was het dansen in een kloostergang, want bij sommige ordes is dansen niet geoorloofd. Ze dachten dat we hen belachelijk maakten en het dreigde even een heel pijnlijke situatie te worden. Een zuster van een andere orde, die daar te gast was, heeft toen uitgelegd dat het een uitdrukking van vreugde was over het leven; toen mocht het wel.'

Bedevaart op Terschelling

Voor de komende editie van Oerol op Terschelling bereidt Lieke Benders een locatieproject voor dat is geïnspireerd op de bedevaartsroute naar het Spaanse Santiago de Compostella. 'Die heb ik zelf voor een deel gelopen en ik realiseerde me hoeveel mensen sinds de elfde eeuw over die weg zijn gelopen. Het idee "dat je elkaar een beetje leert kennen zonder elkaar te zien" wil ik vertalen naar theater.'

Op Oerol zal iedereen individueel een route lopen langs een door haar uit te stippelen traject. Onderweg staan schuilhutten waarvan alleen de wandelaar de sleutels krijgt. 'Binnen vinden de bezoekers bijvoorbeeld een pasfotohokje, met foto's van degenen die eerder zijn langs geweest, of iets anders dat persoonlijk is. Net als in het leven begin en eindig je de route alleen, en onderweg ontmoet je allerlei mensen en kom je in verschillende situaties terecht.' Benders vraagt zich af hoe lang het publiek alleen zo'n route kan wandelen. 'Ik weet niet wat je kunt vragen van mensen. Ik denk niet langer dan anderhalf uur.'

Sommige critici omschrijven haar in recensies of interviews als 'katholieke kunstenaar'. 'Ik probeer dan steeds uit te leggen dat ik dat niet ben. Maar soms vraag ik me af: waarom doe ik dat eigenlijk? Mensen verwachten dat je tegen het geloof aan gaat schoppen en zijn teleurgesteld als dat niet gebeurt. Maar in plaats van steeds maar te roepen wat je niet zint, kun je ook kijken naar wat je met elkaar verbindt. Wat religie kan betekenen voor mensen, dat zoek ik in kunst.'

Pag.76:

Scenes uit de voorstelling *Wonderen* (2007).

Fotograaf: Maaïke Buys

Pag.77 boven:

Scene uit de voorstelling *Orante* (2005)

Fotograaf: Carry Gisbertz

Pag.77 onder:

Scenes uit de voorstelling *In Solido* (2009).

Fotograaf: Jenneke van der Weijden

